

Зімакова Л. В., к.п.н., доцент
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ОСВІТНЄ ПАРТНЕРСТВО – ПЕРЕДУМОВА ПРОЕКТУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ

Проблема проектування життєвого простору, зокрема його позитивно-го характеру, набуває нового звучання, актуальності та значущості для України, що стоїть на шляху державотворення, реформування, побудови нових соціально-політичних, виробничих, побутових відносин. Важливого значення в цих умовах набуває розуміння можливостей освітнього партнерства та вміння його створювати.

Освітній простір виступає різновидом реально визначеного соціального світу. На сучасному етапі у реальному світі підростаючій особистості важко зайняти творчу позицію стосовно власного життя, докласти свідомих зусиль для розширення свого психологічного простору і зміцнення його ціннісно-смыслових орієнтирів. Сучасні трансформації життєвого простору особистості загострили проблему вибору: виконувати чужі життєві програми або розробляти і здійснювати власні. Натомість набирає потужності віртуальний світ, який захоплює дітей вже з раннього віку. На думку М.Д. Степаненка, віртуальний простір є принципово відкритим, антиєрархічним, децентричним, мобільним. Його можна моделювати і змінювати. Усі межі віртуального простору розмиті, гнучкі, прозорі. Внаслідок цього у віртуальному просторі особистість може «приміряти на себе», програвати різні соціальні ролі, зближувати і засвоювати різні просторові топи тощо [2, с. 46]. Звертаючись до аналогії з комп'ютерним моделюванням, М. Д. Степаненко стверджує, що віртуальний простір нашої особистості містить незліченні можливості для моделювання продуктивних життєвих стратегій, які ми можемо освоїти і втілити в життя [2, с. 49], зокрема освітній простір.

В освітньому просторі нових можливостей набуває педагогічне партнерство як технологія освітнього моделювання і як характер педагогічного спілкування. Під *педагогічним партнерством* ми розуміємо процес рівноправної соціально-педагогічної взаємодії, на основі якої відбувається становлення особистості дитини, процес набуття нею соціально-історичного досвіду, цінностей, норм, моделей, правил та ролей того середовища, в якому вона знаходиться і формується. Партнерська взаємодія відображає суб'єкт-суб'єктний характер педагогічного спілкування. Педагогіка партнерства, або вітчизняний її різновид кінця ХХ століття – педагогіка співробітництва, своїми ідеями відповідає ідеї проектування позитивного життєвого простору. Важко не погодитися з твердженням, що дитина у соціальній комунікації відображає моделі соціальних взаємодій, у яких перебувала або сприймала, і навіть єдина схвальна модель може позитивно спроектувати усе подальше її життя та сприяти самореалізації.

На сучасному етапі освітнього реформування ідеї співробітництва дають поштовх до переосмислення підходів навчання і виховання дітей. Сам термін «партнер» з французької перекладається як учасник гри, вистави або компаньон, спілник. Певним чином партнерство як феномен наближений до теорії соціальної драматургії, за якою люди як актори, учасники гри щоденно розігрують різноманітні соціально-побутові сцени. Залучення до педагогічного партнерства буде певним практикумом, тренажем перед виходом на життєву сцену.

Педагогічному партнерству передувало соціальне та економічне партнерство. Соціальний партнер – повноправний суб'єкт соціальних стосунків. Економічне партнерство більш полярне, оскільки здатне схилитися в бік однієї сторони, яка шукає вигоди від стосунків. Інша природа партнерських відносин характерна для трудових партнерів, які співпрацюють завдяки єдності, а не за рахунок один одного. В освіту це явище прийшло на зміну авторитарним та маніпулятивним стосункам між педагогом та дітьми.

В освітньому партнерстві є три повноправних партнера: педагог – дитина – батьки. Цей партнерський трикутник у сучасній вітчизняній освіті анонсувала Концепція «Нової української школи». Дошкільна освіта вибудовується на основних ідеях педагогіки партнерства, про що засвідчує Базовий компонент, Базова програма «Я у Світі» та інші нормативні документи.

Як справедливо стверджують Л. П. Загородня, С. А. Тітаренко, освітній простір у ЗДО необхідно вибудовувати на засадах «партнерського спілкування, що ґрунтується на демократичному стилі керівництва дитячим колективом. Вихователь ураховує можливості, бажання і потреби кожної дитини, прислухається до їх думок. Педагог і вихованець займають рівні психологічні позиції у взаємодії, вони партнери» [1, с.78].

Орієнтир на «партнерство» можна знайти у педагогічних працях В. О. Сухомлинського. Принцип партнерства у педагогічній взаємодії в умовах ЗДО коротко можна сформулювати так: не над, а разом. На думку Н.В. Гавриш, основне завдання вихователя в роботі з дітьми виявляється не в тому, щоб дати знання, у значенні вкласти в голови готові знання, навчити. При такому розумінні власної ролі вихователь нерідко перетворюється на лектора, віщуна, а діти – на слухачів, унаслідок чого спостерігається монологізований тип навчальної комунікації. Н. В. Гавриш впевнена в тому, що навчання має бути діалогічним, а вихователь і діти в пізнавальній діяльності повинні виступати партнерами. Тоді роль вихователя виявлятиметься у допомозі дітям самим опанувати способи інтелектуальних та інших дій. Коли діти відчують у вихователі партнера, а не відстороненого спостерігача їхніх власних зусиль, вони заряджаються енергією пошуку, активніше, продуктивніше беруть участь у різних видах діяльності [3].

Отже, сучасне життя вимагає нової освітньої єдності педагогів, дітей і батьків – соціально-комунікативної, морально-етичної, навчально-виховної. Єдність освітнього співробітництва позитивно вплине на проектування дитиною власного життя.

Список використаних джерел

1. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу : навчальний посібник / Л. П. Загородня, С. А. Тігаренко. – Суми: Університетська книга, 2010. – 319 с.
2. Степаненко М. Д. Сучасні трансформації життєвого простору особистості як поля її життєтворчості / М. Д. Степаненко // Гуманітарний часопис. – 2005, № 3. – С. 45-49 / Електронний ресурс [дата 13.03.2019] file:///C:/Documents%20and%20Settings/Alex/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/gumc_2005_3_9.pdf
3. Сучасне заняття в дошкільному закладі: навч.-метод. посіб. / за ред. Н. В. Гавриш; авт. кол.: Н. В. Гавриш, О. О. Ліннік, Н. В. Губанова. – Луганськ : Альма-матер, 2007. – 496 с.

Кіркова А. О., магістр
Обласний методичний кабінет
навчальних закладів мистецтва
та культури
(м. Полтава)

КОНКУРС ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Духовно-моральне виховання молоді – це один з провідних напрямків державної політики України на сучасному етапі її становлення і розвитку. Питання підвищення рівня духовності, поваги до культурних, моральних цінностей, мистецтва набувають все більш актуального звучання та розглядається як невідмінна умова становлення духовно-багатої держави. Одними із засобів реалізації виховання молоді в наш час є конкурси.

Конкурс – це дієво-практична форма виховної роботи, яка передбачає стимулювання й активізацію різнобічної діяльності вихованців через змагання та суперництво. Під час конкурсів виявляються та розвиваються інтереси й творчі здібностей учасників, розширюються їхні знання та кругозір, активізується пізнавальна та інші види діяльності [1]. У посібнику з педагогіки С. Пальчевського використовується поняття «конкурсне змагання», яке «проводиться з метою виявлення обдарованих учнів і розширення можливостей для їхнього творчого саморозвитку. Досить поширені конкурси дитячих малюнків, технічної творчості, пісні. Передбачають спочатку участь у шкільних змаганнях, пізніше – у позашкільних» [4, С. 486].

Отже, поняття «конкурс» нами розглядається в якості однієї з найбільш цінних форм соціокультурної діяльності, яка включає в себе прояв ініціативності підростаючого покоління і творчого підходу як базові фактори.

У сучасної української молоді існує проблема – розподілу вільного часу, і саме конкурс є важливим організуючим фактором його правильного розподілу з тим, щоб молоді люди отримали та збагатили свій інтелектуальний і культурний розвиток. Такі заходи також є формою культурного відпочинку і адресовані не лише для дитячої та молодіжної, а й дорослої